

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/663/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6414205740
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivica Hanusková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6414205740.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivica Hanuskovej a členov senátu Mgr. Štefana Baláža a JUDr. Alexandra Mojša, v právnej veci žalobcu C. K., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. XXX, XXX XX P. J., právne zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s. r. o., so sídlom Kuzmányho 29, 040 01 Košice, IČO: 47 234 466, proti žalovanému POHOTOVOSTĚ s. r. o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, v konaní o zaplatenie 943 € s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 5C/81/2014-99 zo dňa 11. 02. 2015,

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 943 € s príslušenstvom (výrok I.), vo výroku, ktorým určil, že zmluvná podmienka uvedená vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru pod bodom 15 je neplatná (výrok III.), p o t v r d z u j e .

Vo zvyšku rozsudok okresného súdu z r u š u j e a v tomto rozsahu (výrok II. a IV.) vec v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 943 € s úrokom z omeškania vo výške 8,05 % ročne počítaným od 23. 09. 2004 do zaplatenia, v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia, titulom vydania bezdôvodného obohatenia.

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia okresný súd uviedol, že z dokazovania je nesporné, že účastníci konania uzatvorili dňa 06. 03. 2012 zmluvu o úvere, na základe ktorej žalovaný poskytol žalobcovi finančné prostriedky vo výške 1 000 €, pričom žalobca sa zaviazal zaplatiť žalovanému túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 730 €, spolu celkovo mal zaplatiť čiastku 1 730 € v desiatich mesačných splátkach po 173 €, a to počnúc dňom 13. 04. 2012. Konštatoval, že v prejednávanej veci má žalobca postavenie spotrebiteľa, ak žalovaný pri poskytnutí úveru konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti, teda má postavenie dodávateľa a žalobcovi boli poskytnuté finančné prostriedky na iný účel. Zmluvu uzavretú medzi nimi posúdil ako zmluvu spotrebiteľskú. Aplikujúc ust. §-u 52 a nasledujúce Občianskeho zákonníka v spojení s ust. §-u 1 a nasledujúcich zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách (ďalej v texte len „Zákon o spotrebiteľských úveroch“), keď z vykonaného dokazovania vyplynulo, že zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania nespĺňa zákonom vyžadované náležitosti [§ 9 ods. 2

písm. f, i, j), k) a y)], vyhodnotil úver poskytnutý žalobcovi ako úver bezúročný a bez poplatkov. Z rozpisu splátok a pokút predĺženého žalovaným okresný súd bez pochyb zistil, že žalobca zaplatil žalovanému sumu 1 943 €, v dôsledku čoho došlo na strane žalovaného k bezdôvodnému obohateniu v rozsahu sumy 943 €, ako rozdielu medzi sumou, ktorá bola žalovanému žalobcom skutočne zaplatená (1 943 €) a sumou, ktorá bola poskytnutá žalobcovi ako úver (1 000 €), ktorý je považovaný za bezúročný a bez poplatkov. V tomto rozsahu preto zaviazal okresný súd žalovaného zaplatiť žalobcovi titulom vydania bezdôvodného obohatenia aplikujúc ust. §-u 451 v spojení s § 456 Občianskeho zákonníka, sumu 943

€ a to spolu s príslušenstvom v zmysle §-u 517 ods. 2 OZ v spojení s § 3 ods. 1 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. účinného do 31. 01. 2013.

Svojím v poradí druhým výrokom okresný súd rozhodol o návrhu žalobcu, ktorý sa domáhal určenia, že žalovaný na základe Dohody o zrážkach zo mzdy uzavretej medzi účastníkmi konania dňa 06. 03. 2012, nemá právo na zrážky zo mzdy žalobcu. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že uzavretá Dohoda a zrážkach zo mzdy v zmysle §-u 551 Občianskeho zákonníka, nebola individuálne dojednaná, žalobca nemal možnosť výberu, pokiaľ chcel získať úver musel uvedenú dohodu podpísať, v dôsledku čoho právny úkon nebol urobený slobodne a prieči sa dobrým mravom. Dohodu preto považoval za neplatný právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu, alebo ho odchádza v zmysle ust. §-u 39 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti poukázal na predbežné opatrenie vydané Okresným súdom Žiar nad Hronom č. k. 9C/26/2014 zo dňa 01. 04. 2015, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zdržať sa výkonu práva na zrážky zo mzdy žalobcu vyplývajúce z Dohody o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov uzavretej medzi účastníkmi konania dňa 06. 03. 2012, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Zdôraznil, že inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje obísť dôležitý prvok újného práva, a to ex offo súdnu kontrolu zmluvných podmienok. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody preto v tomto rozsahu návrhu žalobcu vyhovel a určil, že žalovaný na základe Dohody o zrážkach zo mzdy a o iných príjmoch uzavretej medzi účastníkmi konania dňa 06. 03. 2012 nemá právo na zrážky zo mzdy žalobcu.

Okresný súd zároveň podrobil zmluvu o úvere uzavretú medzi účastníkmi konania dňa 06. 03. 2012, súčasťou ktorej boli i Všeobecné podmienky poskytnutia úveru v zmluve o úvere, ex offo kontrole neprijateľných zmluvných podmienok, keďže ide o zmluvu spotrebiteľského charakteru. Vyhodnotil, že zmluvná podmienka uvedená vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru v zmluve o úvere v bode 15., v zmysle ktorej zmluvné strany sa dohodli, že podľa §-u 262 ods. 1 Obchodného zákonníka všetky ich právne vzťahy sa budú spravovať Obchodným zákonníkom s tým, že táto zmluva sa uzatvára podľa §-u 269 ods. 2 Obchodného zákonníka ako zmluva nepomenovaná, je neprijateľná zmluvná podmienka, a preto je neplatná. Aplikujúc ust. §-u 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka mal za to, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, pričom konkrétne v zmysle §-u 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Aj podľa ústavnej judikatúry systém ochrany zavedený Smernicou Rady č. 93/2013/EHS o nekalých zmluvných podmienkach vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu ako aj úroveň informovanosti. Táto situácia vedie k prístupu na podmienky vopred pripravené dodávateľom bez možnosti ovplyvniť ich obsah. Predmetná smernica preto vyvažuje nerovnováhu medzi dodávateľom a spotrebiteľom zásahom zo strany štátu, preto aj súd bez návrhu námietky zo strany spotrebiteľa je povinný prihliadať na neprijateľné zmluvné podmienky. Pokiaľ ide o zmluvnú podmienku uzavretú v rámci Všeobecných podmienok poskytnutia úveru v bode 15, táto nebola medzi účastníkmi konania dojednaná individuálne, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, odporuje zákonu, preto ju súd určil za neprijateľnú a neplatnú.

O trovách konania rozhodol okresný súd podľa §-u 142 ods. 1 O. s. p..

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej 15 dňovej lehote (§ 204 ods. 1 veta prvá O. s. p.) odvolanie žalovaný. Rozsudok napadol z dôvodu, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a v konaní došlo k vadám uvedeným v §-e 221 ods. 1 písm. d) O. s. p..

K použitiu Obchodného zákonníka v prejednávacom prípade uviedol, že Obchodný zákonník aplikáciu právnej úpravy inštitútu spotrebiteľských zmlúv nevyklučuje ani komplexne neupravuje osobitným spôsobom a ide o kogentné ustanovenie Občianskeho zákonníka, je nevyhnutné ju v skutkovo relevantných právnych vzťahoch aplikovať, pričom nie je relevantné, či ide o relatívny obchodný záväzkový vzťah, absolútny obchodný záväzkový vzťah alebo fakultatívny obchodný záväzkový vzťah. Z ust. §-u 1 ods. 2 Obchodného zákonníka však vyplýva, že ustanovenia Občianskeho zákonníka nie sú pre obchodné záväzkové vzťahy vylúčené. Okrem toho Obchodný zákonník sa výslovne spotrebiteľmi v niektorých ustanoveniach zaoberá, preto nesúhlasí s názorom súdu, že predmetné dojednanie v bode 15 Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru je v neprospech spotrebiteľa. Má za to, že dohoda o

voľbe obchodného zákonníka nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, nakoľko ak by aj odvolací súd mal za to, že žalobca je spotrebiteľ, toto dojednanie nijakým spôsobom nezhoršuje jeho postavenie.

K Dohode o zrážkach zo mzdy uviedol, že táto dohoda predstavuje samostatný dokument, ktorý predstavuje len jeden zo zabezpečovacích inštitútov, ktorým si veriteľ zabezpečuje, že jeho pohľadávka bude splnená. Možnosť veriteľa zabezpečiť svoju pohľadávku, ktorá má spotrebiteľský alebo iný charakter, nie je vylúčená. Z rozsudku ani nie je zrejmé, že by žalobca preukázal, že by nebol o následkoch uzavretia tejto dohody osobitne poučený. Táto dohoda bola uzavretá v súlade so zákonom, preto považuje dojednanie predmetnej dohody za platné. Opätovne zdôraznil, že v čase uzatvorenia zmluvy išlo o absolútny obchod, nie je preto možné na daný prípad aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka. Kogentné ustanovenie Obchodného zákonníka nepripúšťa možnosť, aby sa právne obchodné vzťahy, ktoré vznikli medzi zmluvnými stranami spravovali ustanoveniami Občianskeho zákonníka.

Žalobca na určenie neplatnosti zmluvy podľa neho nemá naliehavý právny záujem v zmysle ust. §-u 80 písm. c) O. s. p. a tento ani žalobca nepreukázal. V dôsledku uvedeného sa žalovaný nestotožňuje ani s rozhodnutím súdu o náhrade trov konania.

Na záver žalovaný uviedol, že zo zmluvy o úvere nenastala ani jedna z foriem bezdôvodného obohatenia, ktorú stanovuje zákon. Žalobca plnil na základe platne uzavretej zmluvy o úvere, predmetná zmluva o úvere nebola nikdy vyhlásená za neplatnú, rovnako tak právny dôvod na plnenie z tejto zmluvy o úvere nikdy neodpadol a majetkový prospech získal žalovaný z poctivých zdrojov. Odmietá, že by z jeho strany došlo k bezdôvodnému obohateniu. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Vyjadrenie k odvolaniu nebolo podané.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), prejednal odvolanie viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania v zmysle ust. § 212 ods. 1 O. s. p. a bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p., rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 943 € s príslušenstvom (výrok I.) a vo výroku, ktorým určil, že zmluvná podmienka uvedená vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru pod bodom 15 je neplatná (výrok III.), podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil ako vecne správny.

Podľa § 219 ods. 1 O. s. p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Okresný súd vykonal dokazovanie vo veci v dostatočnom rozsahu, vykonané dôkazy správne vyhodnotil podľa §-u 132 O. s. p. a svoje rozhodnutie vo výrokoch I. a III. odôvodnil v zmysle ust. §-u 157 ods. 2 O. s. p..

Odvolací súd sa stotožňuje s právnym záverom okresného súdu o charaktere zmluvy uzavretej medzi účastníkmi konania ako zmluvy spotrebiteľskej, napriek tomu, že ide o zmluvu o absolútnom obchode v zmysle ust. § 261 ods. 1 písm. d) Obchodného zákonníka. Tento právny záver vyplýva najmä z toho, že žalovaný ako dodávateľ vystupoval pri jej uzavretí jednoznačne v rámci predmetu svojej obchodnej a podnikateľskej činnosti a žalobca vystupoval ako spotrebiteľ, keď pri uzatváraní zmluvy v rámci predmetu svojej obchodnej a podnikateľskej činnosti nekonal. V zmysle § 52 Občianskeho zákonníka ods. 1 platného v čase uzavretia tejto úverovej zmluvy sa za spotrebiteľskú zmluvu považovala každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatváral dodávateľ so spotrebiteľom. Uvedené ustanovenie výslovne konštatuje, koho považuje za dodávateľa

a koho za spotrebiteľa, keď v tomto prípade účastníci konania túto charakteristiku spĺňajú.

Hmotnoprávnym dôvodom pre vyhovieť návrhu žalobcu a ním uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia bol právny záver okresného súdu, podľa ktorého zmluva o úvere neobsahovala náležitosti v zmysle Zákona o spotrebiteľských úveroch. V dôsledku uvedeného, správne považoval okresný súd úver za bezúročný a bez poplatkov. Okresný súd dostatočným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že spotrebiteľská zmluva vyššie uvedené údaje neobsahovala. V tomto rozsahu žalovaný rozhodnutie prvostupňového súdu ani nespochybnil. Okresný súd navyše konštatoval, že zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania bola vopred pripravená na formulári bez možnosti žalobcu

ako spotrebiteľa zasiahnuť do znenia jej obsahu, teda vzájomných práv a povinností účastníkov zmluvy, preto bol súd ex offio povinný podrobiť daný zmluvný vzťah prieskumu a zisťovať, či zmluva obsahuje náležitosti vyžadované zákonom. Okresný súd preto správne vyhodnotil, že v prípade, ak bol žalobcovi poskytnutý úver vo výške 1 000 € , ktorý je nutné považovať za bezúročný a bez poplatkov, a tento uhradil odporcovi sumu 1 943 €, zaplatil o 943 € viac, v dôsledku čoho žalovaný prijal uvedené finančné plnenie od žalobcu v zmysle §-u 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka bez právneho dôvodu a následne aplikujúc ustanovenie §-u 456 Občianskeho zákonníka okresný súd správne rozhodol, aby sa predmet bezdôvodného obohatenia, teda suma 943 € s príslušenstvom vydala tomu, na koho úkor bola získaná - žalobcovi.

V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že samotným východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom a to s ohľadom na okolnosti, za akých dochádza ku vzniku záväzku, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť dodávateľa, jeho lepšiu znalosť práva ľahšiu dostupnosť právnych služieb a konečne so zreteľom na možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Zákonodarca sa preto pokúsil vyrovnať túto faktickú nerovnosť cestou práva a to formou obmedzenia autonómie vôle. Súkromné právo garantuje každému, čo najširšiu mieru možnosti slobodného jednania, avšak práve preto, že ju garantuje každému, musí ju zároveň u niektorých obmedziť, aby bola zaručená všetkým.

Zo stretu autonómie vôle a z idey rovnosti potom vyplýva ochrana slabšej zmluvnej strany a to s cieľom dosiahnutia vyváženej pozície, teda spravodlivosti, ekvity, či rovnováhy zúčastnených záujmov. Vo vzťahoch, v ktorých vystupujú strany, ktorých pozície sú značne nerovnovážne (napr. vzťahu podnikateľa so spotrebiteľom), sa nemožno uspokojiť s tým, že obom stranám budú poskytnuté rovnaké právne prostriedky, teda formálna rovnosť, lebo

v skutočnosti nerovnosť prostriedkov pri vzniku vzťahu spôsobuje i nerovnosť vo výsledku samotnom. Riešenie tejto situácie je potom možné vidieť v nerovnovážnej úprave subjektívnych práv a povinností účastníkov súkromnoprávneho vzťahu tým, že slabšej zmluvnej strane (typicky spotrebiteľovi) je priznaných viac práv a silnejšej zmluvnej strane (dodávateľovi) je uložených viac povinností. Účelom danej právnej úpravy je teda snaha

o dosiahnutie skutočnej rovnováhy tým, že budú právne vyrovnané východiskové ekonomické informačné a iné rozdiely, ktoré medzi stranami panujú, inak povedané, aby bolo možné rovnosť dosiahnuť, je nutné nerovnosť východných pozícií korigovať zákonnou úpravou práv a povinností. Okrem uvedenej úpravy práv a povinností možno navyše od dodávateľa vyžadovať, aby sa vo vzťahu k spotrebiteľovi choval vo všeobecnosti poctivo. Pokiaľ týmto spôsobom dodávateľ nepostupuje, spreneverí sa dôvere druhého účastníka zmluvného vzťahu v poctivosť jednania dodávateľa a takémuto nepoctivému jednaniu nemožno poskytnúť právnu ochranu (porovnaj napr. § 265 Obchodného zákonníka, § 3 Občianskeho zákonníka alebo § 4 ods. 8 zákona č. 250/2007 o ochrane spotrebiteľa). V praxi sa zásada poctivosti prejavuje okrem iného i tým, že text spotrebiteľskej zmluvy, obzvlášť, ak sa jedná o zmluvu formulárovú, má byť pre priemerného spotrebiteľa dostatočne čitateľný, prehľadný, logicky usporiadaný. Napr. zmluvné dojednania musia mať dostatočnú veľkosť písma, nesmú byť vo výrazne menšej veľkosti než okolitý text a nesmú byť umiestnené v oddieloch, ktoré vzbudzujú dojem nepodstatného charakteru. Uvedená zásada poctivosti dopadá i na aplikáciu všeobecných obchodných podmienok. Ako už bolo uvedené vyššie i v spotrebiteľských zmluvách je možné všeobecné obchodné podmienky - zmluvné dojednania uplatniť, pričom nemusia byť osobitne podpísané, avšak ich aplikácia má nielen formálne obmedzenia,

o ktorých už odvolací súd pojednával, ale i obsahové obmedzenia. Obchodné podmienky, či zmluvné dojednania v spotrebiteľských zmluvách majú slúžiť najmä k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy uvádzať dojednania technického či vysvetľujúceho charakteru. Naopak, nesmú slúžiť k tomu, aby do nich dodávateľ v často neprehľadnej zložite formulovanej a malým písmom písanej skryl dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa najpravdepodobnejšie uniknú. Pokiaľ tak napriek tomu dodávateľ urobí, nepočína si v právnom vzťahu so spotrebiteľom poctivo a takémuto konaniu dodávateľa nie je možné priznať právnu ochranu.

Odvolací súd sa stotožňuje aj s právnym záverom okresného súdu, podľa ktorého je zmluvná podmienka uvedená vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru pod bodom 15 (v znení „zmluvné strany sa dohodli v zmysle §-u 262 ods. 1 Obchodného zákonníka, že všetky ich právne vzťahy sa budú spravovať Obchodným zákonníkom. Táto zmluva sa uzatvára podľa §-u 269 ods. 2 Obchodného zákonníka ako

nepomenovaná zmluva“), neprijateľná zmluvná podmienka, a teda podmienka neplatná (aplikujúc ust. §-u 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka). V tejto súvislosti aj odvolací súd poukazuje na vývoj právnej úpravy Občianskeho zákonníka, resp. právnej úpravy spotrebiteľského práva, keď v poslednom období už nemožno v prípade spotrebiteľskej veci hovoriť o klasickom sporovom konaní, pretože v tomto konaní nie je súd v celom rozsahu viazaný návrhom (§ 153 ods. 3 a 4

O. s. p.), je povinný z vlastnej iniciatívy skúmať, či spotrebiteľská zmluva, od ktorej odvodzuje dodávateľ svoj uplatnený nárok, neobsahuje neprijateľné podmienky a je dokonca z úradnej povinnosti povinný aj v konaní bez návrhu prihliadať na nemožnosť uplatnenia práva na vymoženie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktorej bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával (§ 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov). Nemožno neprihliadať na právnu úpravu účinnú od 01. 04. 2015, podľa ktorej na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mohli použiť normy obchodného práva (§ 52 ods. 2 veta tretia Občianskeho zákonníka). Okresný súd preto postupoval vecne správne, ak považoval vyššie uvedené zmluvné dojednanie za neprijateľné, a teda neplatné. Odvolací súd preto aj v tomto výroku rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny. I keď ust. §-u 52 ods. 2 veta tretia Občianskeho zákonníka nadobudlo účinnosť až 01. 05. 2014 a právne predpisy, ktorých súčasťou sú, nemajú prechodné ustanovenia, z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR č. k. 4 MCdo 17/2014 zo dňa 26. 11. 2015 vyplýva, že od ich účinnosti sa vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom.

Odvolací súd sa však nestotožnil so znením výroku rozhodnutia okresného súdu ktorým určil, že žalovaný nemá právo na zrážky zo mzdy žalobcu na základe Dohody o zrážkach zo mzdy a iných príjmov uzavretej medzi účastníkmi konania dňa 06. 03. 2012

(výrok v poradí II.) Odvolací súd uznáva, že tak ako bolo o nároku v tomto rozsahu rozhodnuté, bol petit formulovaný žalobcom. Žalobca je však povinný žalobou uplatnený nárok iba skutkovo vymedziť, právne posúdenie zistených skutkových okolností a ich podriadenie pod určitú právnu normu, je však úlohou súdu. Okresný súd mal preto zo skutkových okolností vzťahujúcich sa na (ne)platnosť Dohody o zrážkach zo mzdy a iných príjmov uzavretej medzi účastníkmi konania dňa 06. 03. 2012 posúdiť (ne)platnosť tejto dohody, nie vyvodzovať, či žalovaný má alebo nemá právo na zrážky zo mzdy žalobcu. Zo skutkového stavu tvrdeného žalobcom, ale aj z dokazovania vykonaného okresným súdom bolo zrejmé, že ide o skúmanie zmluvy, jej (ne)platnosti a nemal byť preto posudzovaný len úzky vzťah účastníkov konania. Bez určenia (ne)platnosti dohody by právne postavenie žalobcu ako dlžníka bolo neisté a súčasne by bolo ohrozené jeho právo na disponovanie so svojou mzdou. Na uvedené nemá vplyv ani vydanie predbežného opatrenia, keďže do budúca by svoju žiadosť realizáciou zrážok zo mzdy mohol kedykoľvek obnoviť nie žalovaný, ale prípadne ďalšia osoba, na ktorú by prípadne svoju pohľadávku postúpil. Okresný súd však neposudzoval (ne)platnosť predmetnej dohody o zrážkach zo mzdy a iných príjmov, ale posúdil len postavenie žalovaného, ktorý podľa ním formulovaného výroku nemá právo na zrážky zo mzdy žalobcu. Pokiaľ ide o naliehavý právny záujem na určení (ne)platnosti dohody o zrážkach zo mzdy v zmysle §-u 80 písm. c) O. s. p. odvolací súd má za to, že tento je preukázaný tým, že žalovaný reálne vykonával realizáciu zabezpečovacieho prostriedku, čím dochádzalo, prípadne by ešte mohlo dochádzať bez právneho dôvodu k zásahu do majetkovej sféry žalobcu, pričom zamestnávateľ žalobcu bude musieť rešpektujúc uzavretú dohodu vykonávať zrážky zo mzdy žalobcu. V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 9/2012, podľa ktorého rešpektovanie princípu „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa k dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov v realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Vid' aj rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/815/2014.

Vzhľadom na vyššie uvedené neostávalo odvolaciemu súdu iné, ako v tomto rozsahu, teda vo výroku, ktorým okresný súd určil, že žalovaný nemá právo na zrážky zo mzdy žalobcu na základe Dohody o zrážkach zo mzdy a iných príjmov (výrok v poradí II.) podľa

§-u 221 ods. 1 písm. h) O. s. p. zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, vrátane súvisiaceho výroku o náhrade trov konania (výrok v poradí IV.).

Okresný súd dopĺňa, že dohoda o zrážkach zo mzdy predstavuje zabezpečovací prostriedok peňažnej pohľadávky, ktorú uzatvára veriteľ s dlžníkom. Pre takúto dohodu platia všeobecné ustanovenia o právnych úkonoch (§ 34 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka). Dohoda musí obsahovať označenie pohľadávky, o uspokojenie ktorej ide a výšku dohodnutých zrážok. Bude úlohou okresného súdu posúdiť, či uvedené náležitosti predmetná dohoda o zrážkach zo mzdy obsahuje alebo nie, ako aj to, či táto dohoda obsahuje vymedzenie výšky pohľadávky, ktorá ma byť zabezpečená s tým, že dosiaľ z obsahu spisu vyplýva i to, že zrážky sa majú vykonávať nie len do úplného vrátenia poskytnutého úveru s úrokmi, ale aj možných ďalších pohľadávok, a to sankcií náhrady škody, poplatkov za poskytnuté služby a ostatné záväzky dlžníka z úverovej zmluvy. V čase uzatvárania dohody o zrážkach zo mzdy musí byť totižto zabezpečovaná pohľadávka presne a úplne konkretizovaná, inak by dlžník nemohol platne prejavíť vôľu uspokojiť pohľadávku veriteľa prostredníctvom zabezpečovacieho prostriedku. Podľa §-u 2 ods. 2 Občianskeho zákonníka v občianskoprávných vzťahov, vrátane zmluvných vzťahov majú účastníci rovnaké postavenie, preto veriteľ vo vzťahu k spotrebiteľovi nie je vo vzťahu nadriadenosti a neprislúcha mu právo jednostranne určovať, aké pohľadávky a v akej výške, ktoré v budúcnosti vzniknú, sa budú realizovať formou zrážok zo mzdy v prospech veriteľa. Je neprijateľné, aby žalovaný jednostranne v budúcnosti určil, aká konkrétna pohľadávka bude zrážaná zo mzdy žalobcu. Je potrebné zdôrazniť, že dohoda o zrážkach zo mzdy je ako vedľajšie akcesoricky vzťah, teda má zabezpečovať konkrétnu pohľadávku vo výške uvedenej v písomnej dohode. Musí z nej byť zrejme vymedzenie hlavného záväzku zo zmluvy o úvere v písomnej forme.

Zároveň odvolací súd konštatuje, že dohoda o zrážkach zo mzdy opätovne predstavuje formulárovú zmluvu, ktorá nebola individuálne dojednaná, preto aj v tomto rozsahu vzniká okresnému súdu ex offo možnosť kontroly, či svojim obsahom (ne)spôsobuje značnú nerovnováhu v zmluvnom postavení strán v neprospech žalobcu - spotrebiteľa. Pri uzatváraní dohody totiž dlžník - spotrebiteľ musí vedieť akú pohľadávku zabezpečuje dohoda o zrážkach zo mzdy a v akej výške. Zmluvné podmienky dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve sa totiž môžu odchyliť od podmienok upravených v Občianskom zákonníku len v prospech spotrebiteľa. Akákoľvek dohoda v spotrebiteľskej zmluve, ktorá zhoršuje postavenie spotrebiteľa, alebo ktorou sa spotrebiteľ vopred vzdáva svojich práv, nie je možná. Spotrebiteľské zmluvy by mali byť vyvážené a nemožno akceptovať, aby spotrebiteľ mal menej práv ako dodávateľ.

Úlohou okresného súdu bude preto opätovne posúdiť charakter dohody o zrážkach zo mzdy a iných príjmov a určiť jej (ne)platnosť aplikujúc ust. §-u 37, 39 Občianskeho zákonníka v spojení s ust. §-u 52 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci, potom v novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a odvolacieho konania v zmysle §-u 224 ods. 3 O. s. p..

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.